

آنجسه در ادامه می‌خوانید، ادامه‌ خالصه‌نگاری کتاب «نگاهی انتقادی به دانشگاه هاروارد» نوشته «هری لویس» است: در سال‌های ۱۸۰۷ و ۱۸۱۹ ناآرامی‌های جدی رخ داد، ولی شاید بدترین مورد آنها مربوط به ششورش دانشجویی در سال ۱۸۲۳ باشد که منجر به اخراج بیش از نیمی از دانشجویان دروه‌های تحصیلات تکمیلی درست پیش از جشن فارغ التحصیلی‌شان شد. شورا در یافت که لازم است کنترل ظالمانه مطالعات دوره کارشناسی و زندگی دانشجویان دوره کارشناسی تعدیل شود. در سال ۱۸۲۵ به دانشجویان حق انتخاب در خصوص برخی مسائل اعطا شد؛ آنها می‌توانستند به جای بخشی از دروس زبان لاتین و یونانی که تا پیش از آن الزامی بود، زبان‌های فرانسوی، آلمانی، ایتالیایی یا اسپانیایی را انتخاب کنند. این شروعی بود که فقط به انتخاب واحدهای درسی محدود نمی‌شد، بلکه آغازی بود بر کلاس‌های مقدماتی در موضوعاتی که از دید دانشجویان مفید به نظر می‌رسید. برنامه درسی الزامی به جامانده از خرد دوران باستان دیگر به پایان راه خود می‌رسید. در همین دوران اصلاحات بود که شورای ناظران بر هاروارد اعضای هیات علمی را در دپارتمان‌های مختلف توزیع کرد؛ دپارتمان‌هایی که هر یک بنا بود شامل رشته‌های مطالعاتی‌ای باشند که «موضوع‌شان به هم مربوط است و از طبیعت واحدی برخوردارند.» گروه‌هایی از اساتید متخصص تشکیل شد تا برنامه درسی را در حیطه‌های تخصصی خود کنترل کنند. این تغییر بزرگ از شیوه‌های قدیمی به شیوه‌های نو، فرصتی را برای بروز خلاقیت‌های آموزشی فراهم آورد که در زمان تعیین مطالب درسی توسط هیات‌مدیره ناممکن به نظر می‌رسید و تمرکززدایی از قدرت و اقتدار آکادمیک به لحاظ مدیریتی نیز امری معقول بود. قطعاً این دانشمندان هستند که باید در خصوص اینکه چه چیزی توسط چه کسی به دانشجویان آموزش داده شود، نظر بدهند. دپارتمان‌ها گام مهمی در شکل دهی به نحوه نگارش دانشگاه‌ها در مورد تحقیق و دانش بودند. رای‌گیری سال ۱۸۲۵ شورای ناظران نقطه مهمی در تاریخ دانشگاه بود که نشان داد از آن زمان به بعد در فرهنگ دانشگاه، تخصصی شدن و عمق علم جایگاهی بالاتر از گستردگی دانش و عمومیت آن خواهد داشت. امروزه بسیاری از شخصیت‌های آکادمیک احساس می‌کنند دیوارهایی که در سال ۱۸۲۵ بنا نهاده شد، دیگر بیش از حد بلند و قطور شده‌اند. امروزه تمایل به مطالعات بین‌رشته‌ای و چندرشته‌ای مانند «مطالعات فرهنگی» و «فکر و مغز و رفتار» در حال افزایش است. زبان گزارش‌هایی که امروزه از برنامه درسی هاروارد تهیه می‌شود، رنگ و لعاب شیوه یادگیری بین‌رشته‌ای دارد. شکی نیست تعلیم و تربیت هارواردی باید با شیوه دانش پژوهی معاصر هماهنگی داشته باشد، ولی مشکل این است که هیچ‌کس نمی‌تواند بگوید فارغ التحصیلان هاروارد باید چه دانشی را از دانشگاه با خود ببرند.

در دهه ۱۸۳۰ فرصت‌های انتخاب رشته و درس بسیار بیشتر شد و تنها بر اثر واکنش‌های مخالف، در یک دوره کوتاه، حق انتخاب دوباره محدود شد. نتیجه نهایی این روند آن بود که هاروارد نسبت به دانشجویان خود سختگیری و ستم کمتری روا کند و مهیج‌تر باشد. البته نظام حفظ کردن مطالب همچنان وجود داشت. این نظام از طریق اعمال پروتکل‌های پرشش و پاسخ تضمین می‌کرد که اساتید و دانشجویان تعامل حقیقی اندکی با هم داشته باشند. یکی از فارغ التحصیلان توضیح می‌داد که دو عبارت «عدم آمادگی» از یک سو و «کافی است» از سوی دیگر که گاه اظهار آن می‌توانست تولید انزجار کند، القای رابطه آموزگار و دانشجو بود. هنری آدامز که در دهه ۱۸۵۰ در هاروارد دانشجو بود، می‌گوید محیط هاروارد در آن زمان حالتی راحت، کم‌فشار و بی‌هدف داشت. او می‌نویسد: «هیچ‌کس کالج هاروارد را جدی نمی‌گرفت. دانشجویان برای این در هاروارد ثبت‌نام می‌کردند که یا دوستان دیگرشان آنجا بودند یا اینکه رفتن به کالج در ایده‌آل اجتماعی آنها بازتابی از احترام به نفس بود. کالج هاروارد آموزشگاهی لیبرال و ملایم بود که هر آنچه مردان جوان برای رویه‌رو شدن با جهان به‌عنوان شهروندی محترم بدان نیاز داشتند، به آنها می‌آموخت و چیزهایی را هم که ممکن بود بعداً برای‌شان مفید باشد، در برنامه درسی‌شان جامی داد. در واقع دانشگاه اراده‌ای در افراد ایجاد نمی‌کرد، بلکه تیبی کلیشه‌ای از آنان می‌ساخت. اگر چهار سال تحصیل در کالج هاروارد با موفقیت سپری می‌شد، در نهایت به یک اتوبیوگرافی خالی می‌انجامید و ذهنی را می‌ساخت که روی آن فقط یک مهر کمربند از آبرنگ خورده بود. کالج هاروارد چیزهایی اندک به دانشجویان می‌آموخت و همان مقدار اندک را هم به شکل بدی آموزش می‌داد. ذهن را دچار تعصب نمی‌کرد، ولی نسبت به وقایع هم بی‌توجه باقی می‌گذاشت. موارد اندکی بود که فارغ التحصیلان هاروارد تعصب جدی نشان بدهند. چنین شخصی چیزهای کمی می‌دانست، ولی ذهنش انعطاف‌پذیر باقی می‌ماند و برای دریافت دانش آماده بود.

دستور وزیر بهداشت برای تکمیل ظرفیت دکتری تخصصی پزشکی
با توجه به دستور وزیر بهداشت و مصوبه اخیر شورای سنجش و پذیرش دانشجو شرایط تکمیل ظرفیت رشته‌های علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی، دندانپزشکی و داروسازی در مقطع دکتری تخصصی فراهم شد. تمامی افراد اعم از قبولی یا مردودی که به مرحله مصاحبه دعوت شده و دارای نمره مصاحبه هستند، مجاز به شرکت در مرحله تکمیل ظرفیت هستند و افرادی که در مرحله تکمیل ظرفیت در دوره‌های عادی پذیرفته می‌شوند، در صورت عدم ثبت‌نام یا انصراف مشمول محرومیت یک‌ساله خواهند شد. زمان شروع به تکمیل پذیرفته‌شدگان توسط دانشگاه محل پذیرش تعیین و نتایج مرحله تکمیل ظرفیت، هفته دوم آبان ماه اعلام خواهد شد. جدول تکمیل ظرفیت تا ساعت ۱۰ صبح امروز روی سایت مرکز سنجش آموزش پزشکی قرار گرفته و داوطلبان از روز یکشنبه ۱۴ مهر تا سه‌شنبه ۱۶ مهر نسبت به انتخاب رشته محل از طریق همین سایت اقدام کنند.

فرهنگستان آخر هفته گذشته روز پرکاری برای رئیس دانشگاه آزاد اسلامی بود. دکتر محمد مهدی طهرانچی عصر چهارشنبه در اختتامیه پنجمین همایش ملی اعجاز قرآن کریم در دانشگاه شهید بهشتی به سخنرانی پرداخت و روز پنجشنبه نیز در جمع دانشجویان در واحدهای رودهن و دماوند به سولات دانشجویان پاسخ داد.

هيات‌های مذهبی دانشجویی کانون مهم تعليم و تربيت هستند

دکتر طهرانچی در دومین دوره سراسری هیات‌های مذهبی دانشجویی این دانشگاه که در مسجد واحد رودهن برگزار شد، با بیان اینکه مسجد الگوی خاص تربیتی برگرفته از مکتب پیامبر اسلام (ص) است، گفت: «مساجد در مکتب حضرت محمد(ص) صرفاً کانون دعا نبود، بلکه کانون علم‌آموزی، اداره امور جامعه اسلامی و مشاوره‌های امور نظامی بود.» او با طرح این پرسش که برخی این سوال را مطرح می‌کنند که رابطه هیات با دانشگاه چیست، اظهار داشت: «گاهی این سوال مطرح می‌شود که جای هیات در محله‌و شهر است و هیات‌های مذهبی چه ارتباطی با دانشگاه دارند. در پاسخ باید گفت اگر دقت کنید، نهاد علمی در ایران قدمت چند هزار ساله دارد و مدارس علمیه در ایران بیش از هزار سال سابقه دارند. علاوه بر این، در شهرسازی هزارساله ایران مسجد جامع در مرکز شهر و در کنار آن حوزه علمیه و در حلقه سوم و چهارم، بازار و محیط شهری قرار داشت. بنابراین همواره در شهرهای اسلامی مسجد به‌عنوان محور قرار داشت و پیرامون آن در نهاد علم احاطه کرده بود.» دکتر طهرانچی ادامه داد: «سال ۱۳۱۳ شمسی زمانی که دانشگاه تهران به‌عنوان اولین سوغات غرب در حوزه‌نهاد علم وارد ایران شد، تحت عنوان اونبورسیتبه شکل گرفت و وقتی خواستند دانشگاه را در ایران تأسیس کنند به این موضوع توجه نداشتند که این نهاد علم در امتداد نهاد علمی گذشته است، بلکه به‌عنوان یک نهاد تمدنی غرب وارد ایران شد تا تهران هم نماد شهر تمدنی داشته باشد و به همین دلایل نهاد علم برگرفته از مدرنیته وارد ایران شد.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه دستاوردهای علم و فناوری تنها خصوصیات دانشگاه نیست، گفت: «دانشگاه دستاوردهای اجتماعی، اقتصادی و... دارد و ایجاد نهاد‌های اجتماعی جدید از دستاوردهای نهاد علم است. امروز در کشور با غناورینی چون انجمن‌های اسلامی، علمی و کانون‌ها سرسوزگار داریم که همه آنها مولود نهاد علم جدید در جامعه ماست که تحت عنوان سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) فعالیت می‌کنند.»

او خاطر نشان کرد: «اگر بخواهیم به گذشته علمی خود برگردیم، ما یک نهاد مردمی به‌عنوان هیات در مسجد که محل تربیت بود، داشتیم، بنابراین هیات‌های مذهبی یک ریشه تاریخی عمیق در فرهنگ ایران اسلامی دارند. پس اگر دانشگاه ما قرار است در امتداد گذشته ما باشد، اولی از هر کانون و انجمن مفهومی به نام هیات‌های مذهبی است. هیات مفهومی در متن فرهنگ ماست و این مفهوم به معنای غیرتشکیلاتی عمل کردن که برخی برای تخریب کارکرد هیات‌ها از آن استفاده می‌کنند، نیست، بلکه کسانی که با تاریخ هیات‌های مذهبی در کشور ما آشنا هستند، می‌دانند که مفاهیم تشکیلاتی در هیات بسیار جدی است. به‌عنوان مثال اگر ناظم یک هیات شروع به سینه‌زنی نکند، جمعیت چندصد نفره سینه‌زنی را آغاز نخواهد کرد و این نشان می‌دهد در هیات‌های مذهبی یک رفتار تشکیلاتی جدی برقرار است.»

عضو هیات‌امانی دانشگاه آزاد اسلامی افزود: «در پاسخ به کسانی که می‌گویند وجود هیات در دانشگاه چه ارتباطی دارد، باید گفت اگر می‌شود در کانون تربیت، تربیت اخلاقی و اعتقادی در کنار تربیت علمی نباشد؟ بنابراین هیات یکی از کانون‌های مهم تربیت اخلاقی و اعتقادی است. اگر واحدهای دانشگاهی ما هیات‌های مذهبی فعال نداشته باشند، یعنی بخش مهمی از فعالیت‌های مربوط به تعلیم و تربیت در آن واحد تعطیل است.»

دکتر طهرانچی تصریح کرد: «در پاسخ به ادعای دیگری که می‌گویند هیات چه ویژگی‌ها و ثمراتی برای دانشجویان دارد، باید گفت کلاس‌های درس اخلاقی مرحوم آقا مجتبی تهرانی در قالب هیات برگزار می‌شد و ایشان ۲۰ سال منظم با یک برنامه حساب‌شده، اخلاقی علمی را در جلسات هیات

ارائه می‌داد، اما در انتهای دهه‌های محرم، فاطمیه یا مراسم ماه مبارک رمضان، این نکته را یادآور می‌شد که من مطالب علمی اخلاق را گفتم، اما آنچه شما را به یک میانبر رهنمون می‌کند، توسل به اهل بیت(ع) است و همواره توسل به ائمه را به‌عنوان راه اول و اساسی در درس اخلاقی توصیه می‌کرد.» رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه در کنار همه راه‌حل‌های تربیتی، یک راه‌حل اساسی وجود دارد که جوان ما باید در مکتب اهل بیت(ع) و روضه ائمه تربیت شود، تأکید کرد: «هر دانشجویی که از مجالس روضه و هیات فاصله گرفت، اثرات منفی آن را سال‌ها بعد مشاهده کردیم. اشک بر امام حسین (ع) سرمایه همه ما و راه حیاتی است که در همه سنین به‌ویژه در جوانی به آن نیاز داریم.» وی با اشاره به برنامه‌های دانشگاه آزاد اسلامی برای تقویت فعالیت هیات‌های مذهبی گفت: «امسال برای اولین بار در بودجه دانشگاه آزاد اسلامی سرانه هیات‌ها، کانون‌ها و انجمن‌ها را تعیین کردیم تا بروگراسی‌های موجود در این مسیر را حذف کرده و بتوانیم فعالیت دانشجویان را تسهیل کنیم.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه نمی‌توان برای دانشتن دانشگاه انقلابی منتظر بالادستی‌ها ماند، گفت: «باید ظرف و مظروف در تعامل نزدیک با هم شکل بگیرند و اینجاست که نقش تشکل‌های انقلابی در کنار مدیران انقلابی اهمیت پیدا می‌کند. به همین دلیل مقام معظم رهبری توجه جدی به تشکل‌های دانشجویی دارند و همه‌ساله به‌صورت ویژه با آنها دیدارهایی انجام می‌دهند.» وی تأکید کرد: «انتظار از تشکل‌ها این است که علاوه بر اینکه رسالت اجتماعی خود را به‌خوبی انجام می‌دهند، بر ظرف دانشگاه نیز تأثیر بگذارند.»

انتظار از تشکل‌ها تأثیر‌گذاری بر دانشگاه است

او همچنین در نشست شورای عمومی اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان مستقل سراسر کشور در سال جدید که در واحد دماوند برگزار شد، با تشریح تاریخ و کارکرد نهاد دانشگاه در غرب گفت: «از نیمه دوم قرن بیستم دانشگاه از رویکرد نخبگانی وارد رویکرد گسترده شد و انتظاری که از دانشگاه گسترده می‌رفت، با دانشگاه نخبگانی متفاوت بود و این دانشگاه بر پایه توسعه مفهوم شهروندی شکل گرفت و کارکرد آن توسعه مفاهیم از طریق دانشگاه بود.» او افزود: «در این دانشگاه مفاهیم مدرنیته سازمان‌یافته مورد توجه قرار گرفت و یکپارچگی اجتماعی مبتنی بر دین و خانواده جای خود را به شغل و نظامات شغلی داد.» دکتر طهرانچی با بیان اینکه ورود دانشگاه به ایران اشتباه بنیانگذاری شد و با هدایت غرب بر مبنای دین‌گریزی و دین‌زدایی به ایران آمد، گفت: «پس از انقلاب اسلامی، امام (ره) به‌عنوان یک عالم برآمده از حوزه علمیه، دانشگاه به‌عنوان نهاد برآمده از غرب را نپذیرفت، بلکه در کنار حوزه علمیه به دانشگاه نیز مشروعبیت بخشید و موضوع وحدت حوزه و دانشگاه را مطرح کرد، اما نکته قابل توجه این است که کارکرد دانشگاه پس از انقلاب اسلامی همچنان مسیر خود را ادامه داد، به‌طوری‌که هنوز نمی‌توانیم بگوییم دانشگاه در این ۴۰ سال تحول کامل پیدا کرده است، بلکه دانشگاه‌های ما هنوز روی ریلی هستند که هژمونی دانشگاه غرب‌آن را هدایت می‌کند و ISI، اسکوپوس و مقاله‌مفاهیمی از هژمونی غرب است.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی خاطرنشان کرد: «گاهی دوستان ما در آموزش عالی توجه ندارند که این نوع نظام علمی که غرب درست کرده است، یک هژمونی دارد و ادبیات خاص خود را تحمیل می‌کند.»

او با بیان اینکه دانشگاه فقط دستاورد علمی ندارد، گفت: «هسته و مغز دانشگاه، علم و فرهنگ است، اما پوسته و لایه بیرونی آن اقتصاد، مسائل اجتماعی و فناوری است،

نظام آموزش عالی به کارآمدسازی نیاز دارد

داده شد که کاهش شهریه داشته باشند. بنابراین در دوره جدید محاسبه شهریه، این گونه نیست که شهریه‌ها در کل کشور برابر باشد و شهریه مناطق محروم نسبت به تهران و شهرهای بزرگ کمتر خواهد بود.»

ل‌زوم توجه به ساحت تربیت علمی در تربیت قرآنی

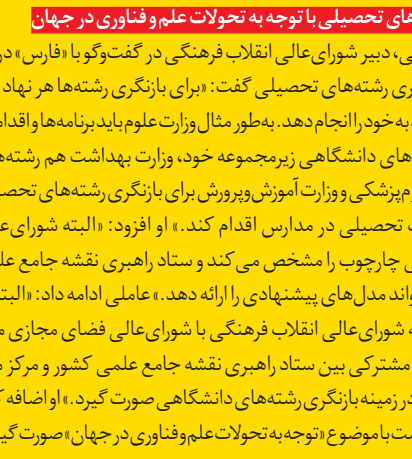
دکتر طهرانچی همچنین در اختتامیه پنجمین همایش ملی اعجاز قرآن کریم که در دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد، با اشاره به لزوم توجه به «ساحت تربیت علمی در تربیت قرآنی» اظهار داشت: «دوران تربیت که همراه با آموزش است، دوره‌ای ۲۱ ساله است که از «دوران بارداری تا قبل از مدرسه»، «۷ تا ۱۴ سالگی» و «شروع دوران بلوغ تا ۲۱ سالگی» تشکیل شده است که از خانواده آغاز شده و تا دانشگاه ادامه دارد.» او با بیان اینکه الگوی تربیت شامل چیستی، مبانی و چگونگی است، گفت: «زمانی که می‌خواهیم درباره چیستی تربیت سخن بگوییم، محیط‌های آموزشی بوده که یکی از محیط‌های پنجگانه تربیتی هستند که ساحت تربیتی آن بسیار مهم است.»

دکتر طهرانچی با اشاره به ۶ ساحت تربیت تصریح کرد: «ساحت تربیتی شامل مواردی ازجمله «اعتقادی، اخلاقی و عبادی»، «اجتماعی و تمدنی»، «زیستی و بدنی»، «زیبایی‌شناختی و هنری»، «اقتصادی و حرفه‌ای» و «علمی، فرهنگی و نوآوری» است که فقط به ساحت «اعتقادی، اخلاقی و عبادی» پرداخته می‌شود و به دیگر ساحت‌ها توجه کافی نمی‌شود.» رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با اشاره به ترجمه غلط «Education» در زبان فارسی گفت: «اشتباهی که در ترجمه این واژه به وجود آمده، این است که Physical Education را تربیت بدنی و Higher Education را «آموزش عالی» ترجمه کردیم، در حالی که معنی Higher Education هم تربیت‌عالی است. وجهی از تربیت که مقدمه هدایت است، تربیت علمی است و در سیر هدایت، فعلی که انجام می‌دهیم، تربیت محسوب می‌شود.»

وی ادامه داد: «متأسفانه کتاب‌های علوم عمدتاً به موضوع چگونگی می‌پردازد و سؤال اینجاست که چرا آموزش دانشجویان را با چگونگی شروع می‌کنیم. دانستن اهرم چه مزیتی دارد که کتاب فیزیک با آن آغاز می‌شود و چرا نباید به علم حیل در این کتاب‌ها پرداخت.»

عضو هیات‌امانی دانشگاه آزاد اسلامی به پیام آیت‌الله جوادی آملی به مناسبت شهادت دانشمند هسته‌ای شهید شهریار یاری اشاره کرد و گفت: «آیت‌الله جوادی آملی در این پیام فرمودند «علم، تفسیر و شرح معلوم است و معلوم خلقت خداست نه طبیعت و تبیین خلقت، تفسیر فعل خداست...» بنابراین ما باید از آیات قرآن، رابطه علم و دین را استخراج کرده و با مشاهده و تعمق در طبیعت، ایمان جوانان را تقویت کنیم، چراکه مشاهده آغاز طبیعت، راهگشای یقین به آخرت است.» دکتر طهرانچی تصریح کرد: «متأسفانه بین آنچه در کلاس‌های فیزیک و ۲ و کانون و کلاس‌های معارف و اندیشه ۲ و ۱ گفته می‌شود، هیچ ارتباطی وجود ندارد و در هریک از این کلاس‌ها، طبیعت و خلقت از منظر متفاوت بررسی می‌شود.»

بازنگری رشته‌های تحصیلی با توجه به تحولات علم و فناوری در جهان
سعیدرضا عاملی، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در گفت‌وگو با «فارس» درباره چگونگی بازنگری رشته‌های تحصیلی گفت: «برای بازنگری رشته‌ها هر نهاد باید اقدامات مربوط به خود را انجام دهد. به‌طور مثال وزارت علوم باید برنامه‌ها و اقدامات مربوط به رشته‌های دانشگاهی زیرمجموعه خود، وزارت بهداشت هم رشته‌های دانشگاهی علوم پزشکی و وزارت آموزش و پرورش برای بازنگری رشته‌های تحصیلی مقاطع مختلف تحصیلی در مدارس اقدام کند.» او افزود: «البته شورای عالی انقلاب فرهنگی چارچوب را مشخص می‌کند و ستاد راهبردی نقشه جامع علمی کشور نیز می‌تواند مدل‌های پیشنهادی را ارائه دهد.» عاملی ادامه داد: «البته در توافق دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی با شورای عالی فضای مجازی مقرر شد کمیسیون مشترکی بین ستاد راهبردی نقشه جامع علمی کشور و مرکز ملی فضای مجازی در زمینه بازنگری رشته‌های دانشگاهی صورت گیرد.» او اضافه کرد: «بازنگری قرار است با موضوع «توجه به تحولات علم و فناوری در جهان» صورت گیرد.»

بروزه‌های پژوهشی دستگاه‌ها و شرکت‌ها شفاف می‌شود
مسعود برومند، معاون پژوهش فناوری وزیر علوم گفت: «براساس مذاکراتی که با سازمان برنامه‌دانشتم، قرار است پژوهش‌های دستگاه‌ها و شرکت‌ها و همچنین بودجه‌ای که به آنها تعلق می‌گیرد، شفاف شود.» او افزود: «در قانون اسمال آمده که منابع شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان می‌تواند به سال بعد منتقل شود. پارسل شرکت‌ها باید منافع‌شان را به حساب خزانه واریز می‌کردند، اما اسمال خزانه از حساب شرکت‌ها خودش برداشت می‌کند و در حال بررسی این موضوع هستیم، چراکه ممکن است حتی برداشت‌های مضاعفی صورت بگیرد، بنابراین پرداخت‌ها باید مشخص شود. برومند درباره موانع قانونی موجود در دانشگاه‌ها گفت: «در یک بازه زمانی سازمان بازرسی مواردی را مطرح کرده بودند که درست نبود و حل شد.» او گفت: «در حال حاضر شرایط به گونه‌ای است که باید برای فعالیت با سازمان‌ها در جامعه دنبال مدل جدید باشید. مدیران ارتباط با صنعت باید در کار با صنعت به فکر روش‌های نو باشند.»